

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2011.10.7.
COM(2011) 624 végleges

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

**A KIOTÓI JEGYZŐKÖNYV ALAPJÁN KITŰZÖTT CÉLOK
MEGVALÓSÍTÁSÁBAN ELÉRT ELŐREHALADÁS**

(az üvegházhatást okozó gázok Közösségen belüli kibocsátásának nyomon követését szolgáló rendszerről és a Kiotói Jegyzőkönyv végrehajtásáról szóló 280/2004/EK európai parlamenti és tanácsi határozat 5. cikke alapján)

{SEC(2011) 1151 végleges}

TARTALOMJEGYZÉK

1.	ÖSSZEFOGLALÁS.....	3
2.	TÉNYLEGES ELŐREHALADÁS 1990 ÉS 2009 KÖZÖTT.....	6
2.1.	Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás tendenciái a tagállamokban	6
2.2.	Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás intenzitása és az egy főre jutó kibocsátás 2009-ben.....	7
2.3.	Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 2009-ben a 2008. évi szinthez képest.....	8
2.4.	Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás tendenciái a főbb ágazatokban	9
3.	VÁRHATÓ ELŐRELÉPÉS A KITŰZÖTT KIOTÓI CÉLOK ELÉRÉSE IRÁNYÁBAN.....	10
3.1.	Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás előrejelzése	10
3.1.1.	EU-27	10
3.1.2.	EU-15	11
3.1.3.	EU-12	11
3.2.	Az uniós éghajlat-változási politika végrehajtásának helyzete.....	13
3.3.	Az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének (EU ETS) az alkalmazása	15
3.3.1.	Második kereskedelmi időszak (2008–2012).....	15
3.3.2.	Az együttes végrehajtás és a tiszta fejlesztési mechanizmus igénybevétele az üzemeltetők részéről.....	16
3.4.	A kiotói mechanizmusok tervezett használata az uniós kormányok részéről	16
3.5.	Szén-dioxid-nyelők tervezett alkalmazása.....	17
4.	A 2020-IG KITŰZÖTT CÉLOK TELJESÍTÉSE.....	17
4.1.	Az EU 2020-ig teljesítendő üvegházhatásúgáz-kibocsátás-csökkentési célkitűzései .	17
4.2.	A célok elérését segítő politikák	17
4.3.	A célok teljesítéséhez vezető út	18
5.	ALKALMAZKODÁS AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁSHOZ	20
6.	AZ UNIÓS TAGJELÖLT ORSZÁGOK HELYZETE.....	21

1. ÖSSZEFOGLALÁS

Jó úton halad a 2008–2012-es időszakra meghatározott kiotói célkitűzések megvalósítása

Az EU-27 összes üvegházhatásúgáz (ÜHG)-kibocsátása – a földhasználatból, földhasználat-megváltoztatásból és erdőgazdálkodásból (LULUCF) eredő kibocsátásokat és abszorpciót figyelmen kívül hagyva – 2009-ben¹ 17,4 %-kal maradt az 1990-ben mért szintek alatt. A kibocsátás 7,1 %-kal volt alacsonyabb 2008-hoz képest, miközben ugyanebben az időszakban az EU-27 bruttó hazai terméke (GDP) megközelítőleg 4 %-kal csökkent a gazdasági recesszió következtében.

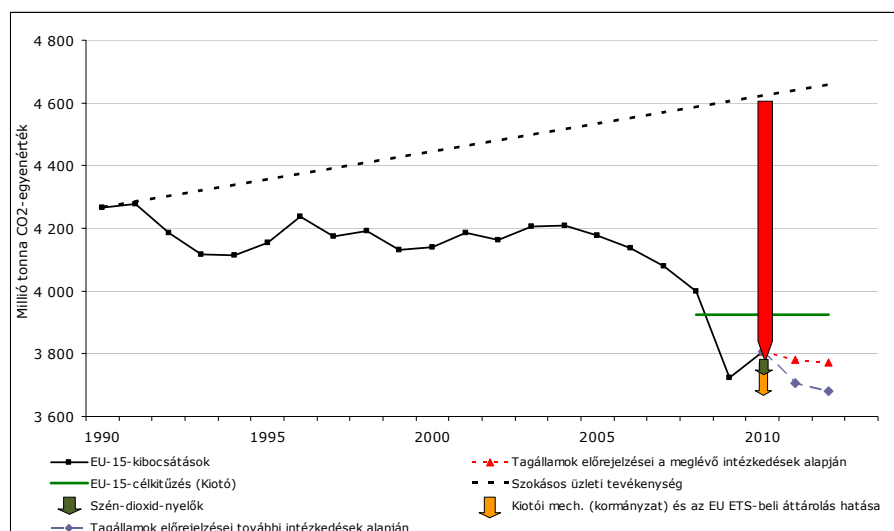
Emellett a 2010. évi előzetes adatok szerint² az EU-15 és az EU-27 ÜHG-kibocsátása 2010-ben 2,3 %-kal csökkent 2009-hez képest. Ezen becslések arra engednek következtetni, hogy az EU-15 kibocsátása 10,7 %-kal a bázisévi szint alatt marad. Az EU-27-ben a 2010. évi kibocsátás az 1990-es szintnél mintegy 15,5 %-kal alacsonyabb. Mindeközben a GDP-változás mértéke 1990 és 2010 között az EU-15-ben 39 %, az EU-27-ben pedig 41 %, illetve 2009 és 2010 között körülbelül 1,8 % volt.

A Kiotói Jegyzőkönyv értelmében az EU-15 vállalta, hogy 2008 és 2012 között a bázisév szintjeihez képest 8 %-kal csökkenti az üvegházhatásúgáz-kibocsátást. A nyilvántartás rendelkezésére álló legutolsó, 2009. évi adatok¹ alapján elmondható, hogy az EU-15 üvegházhatásúgáz-kibocsátásának teljes mennyisége – a földhasználat, földhasználat-megváltoztatással és erdőgazdálkodással összefüggő mennyiséget nem számítva – hatodik éve folyamatosan csökken, a tárgyévben 12,7 %-kal volt alacsonyabb, mint a bázisévben. Az ÜHG-kibocsátás annak ellenére csökkent az EU-15-ben, hogy 1990 óta ezen tagállamok gazdasága jelentős mértékben növekedett: GDP-jük közel 37 %-kal nőtt.

Az EU-15 ÜHG-kibocsátása 2009-ben 6,9 %-kal csökkent 2008-hoz képest, jócskán meghaladva az EU-15 GDP-jében a gazdasági recesszió miatt bekövetkező, 4 % körüli visszaesést, ami azt igazolja, hogy a 2009-ben az Unió területén tapasztalt súlyos gazdasági válság sem tudta megakadályozni, hogy az uniós gazdaság alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdasággá alakuljon át. Az ÜHG-kibocsátás intenzitásának javulási aránya a korábbi évekhez hasonló szinten maradt.

Összességében az ÜHG-kibocsátás teljes mennyiségének az 1. ábrán szemléltetett előrejelzése³ azt mutatja, hogy az EU-15 jó úton halad kiotói célkitűzéseinek teljesítéséhez. Becslések szerint az érintett tagállamok vélhetően túlteljesítik a célkitűzést.

1. ábra: Az EU-15 tényleges és várható kibocsátása

Megjegyzés: A nyilak által jelzett értékek a 2008–2012-es időszak átlagait veszik alapul, tehát nem felelnek meg pontosan a 2010. évre előre jelzett kibocsátásértékeknek. **Forrás:** Európai Bizottság, EGT

A legfrissebb ÜHG-előrejelzések szerint hat tagállam (Finnország, Franciaország, Németország, Görögország, Svédország és az Egyesült Királyság) kibocsátása a tervezettnél megfelelően alakul, és így saját területükön belül teljesíteni tudják a kitűzött üvegházhatásúgázkibocsátás-csökkentési célokat. A Kiotói Jegyzőkönyv rugalmas mechanizmusainak tervezett alkalmazásával, valamint az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerében (EU ETS) az új belépők számára fenntartott tartalékból és a szén-dioxid-nyelőkől származó fel nem használt kibocsátási egységekkel, valamint a szakpolitikai intézkedésekkel is számolva csak három tagállam (Ausztria, Olaszország és Luxemburg) szembesülhet nehézségekkel a vállalások teljesítését illetően.

Az Európai Unióhoz 2004 után csatlakozott tizenkét tagállam többségében az előrejelzések szerint 2009 és 2012 között némileg csökken a kibocsátás; közülük kilenc tagállam, amely a kiotói célkitűzések teljesítését vállalta, a várakozások szerint a kizárólag a jelenlegi politikák és intézkedések alkalmazásával eléri vagy akár túl is teljesíti a célokat. Szlovénia jelezte, hogy célkitűzéseit abban az esetben tudja teljesíteni, ha valamennyi meglévő és tervezett intézkedés, a kiotói kibocsátási jogok megvételét is beleértve, meghozza a várt eredményeket.

Új intézkedések az EU 2020-ig kitűzött nagyszabású céljainak teljesítéséhez

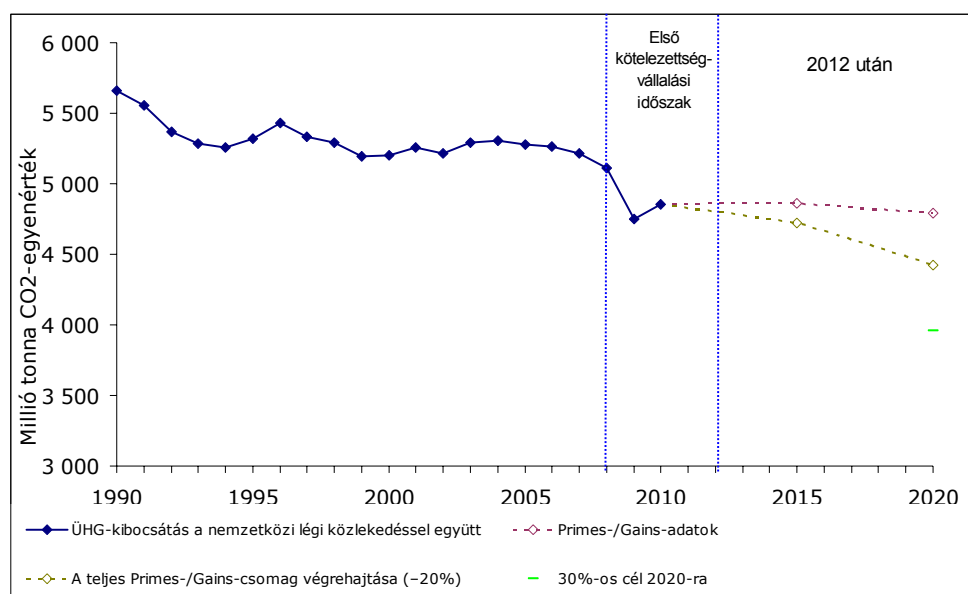
A 2009-ben elfogadott energiaügyi és éghajlat-változási csomag⁴ olyan integrált és nagyszabású szakpolitikákat és intézkedéseket tartalmaz, amelyek a 2020-ig tartó időszakban és azt követően is az éghajlatváltozás elleni küzdelmet szolgálják. Az 1990. évi szinthez viszonyított, 2020-ig vállalt 20 %-os⁵ üvegházhatásúgázkibocsátás-csökkentésből 2013-tól kezdődően különböző mértékben vállalnak részt az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének hatálya alá tartozó és az azon kívül eső ágazatok. Az előző szakaszban jelzett ÜHG-adatok a Kiotói Jegyzőkönyvben meghatározott első kötelezettségvállalási időszakokra vonatkoznak, és annak átfogó ágazati lefedettsége miatt ezek az adatok nem használhatók fel közvetlenül az Unió által a saját területén belül 2020-ig vállalt kötelezettségek teljesítése terén történő előrehaladás mérésére.

Továbbra is gyors előrehaladást mutatnak az ÜHG-kibocsátás csökkentésével kapcsolatban 2020-ig vállalt kötelezettségek megvalósítására irányuló törekvések. Az **átdolgozott EU ETS-irányelv** végrehajtásával kapcsolatban az elmúlt évben bizottsági határozat született a kibocsátási egységek szabad kiosztására és árverés útján történő értékesítésére, a nemzetközi kreditek felhasználására, az összkvóta meghatározására, valamint a kibocsátási egység-forgalmi jegyzékek módosítási szabályaira vonatkozó rendelkezések technikai sajátosságairól. A **vállaláselosztási határozat** tekintetében, amely az egyes tagállamokra nézve kötelező éves ÜHG-kibocsátási célkitűzések meghatározása révén szabályozza az ÜHG-kibocsátást az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerén kívüli ágazatokban, tovább folytatódik a végrehajtási intézkedések kidolgozása, különösen a tagállamok által vállalt célkitűzések abszolút értékére és a **teljesítési rendszer** meghatározására vonatkozóan, amelynek célja, hogy évente nyomon kövesse a tagállamok intézkedéseit, és amennyiben nem sikerül teljesíteniük vállalt kötelezettségeiket, segítséget nyújtson a szükséges korrekciós intézkedések megtételében.

A 20 %-os üvegházhatásúgázkibocsátás-csökkentés az Európai Tanács által 2010 júniusában elfogadott „Európa 2020” stratégiában is központi szerepet játszik: a munkahelyteremtés és az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés érdekében meghatározott öt kiemelt cél egyike. A Bizottság 2011-ben közzétett éves növekedési jelentésében foglaltak szerint az éghajlatváltozás hatásainak enyhítése terén bevezetett és tervezett intézkedések még nem elegendők a 2020-ig vállalt kiemelt célok eléréséhez. Ennek következtében számos tagállamnak további erőfeszítéseket kell tennie a vállaláselosztási határozatban rögzített kötelezettségei teljesítéséhez. A legfrissebb ÜHG-előrejelzések szerint mindössze 11 tagállam tudja teljesíteni kötelezettségeit a már bevezetett politikák alkalmazásával, további hét tagállam pedig csak akkor tudja elérni célkitűzéseit, ha a további politikák és intézkedések meghozzák a várt eredményeket. A fennmaradó 9 tagállamnak további politikákat kell kialakítaniuk célkitűzéseik megvalósítása érdekében.

A 2. ábra a 2020. évi előrejelzések és a 2020-ig teljesítendő uniós célértékek közötti különbséget szemlélteti (–20 %, illetve –30 %), ezért az EU-nak további intézkedéseket kell végrehajtania az ÜHG-kibocsátás csökkentésére.

2. ábra: Az EU-27 tényleges és várható kibocsátása

Megjegyzés: A kibocsátással kapcsolatban a 2010–2020-as időszakra előre jelzett változások a PRIMES/GAINS modell³ előrejelzésein alapulnak.

Forrás: Európai Bizottság, EGT

A PRIMES/GAINS modellen alapuló előrejelzések, amelyek magukban foglalják a 2009 közepétől bevezetett uniós és nemzeti politikákat, és kiterjednek az éghajlat-változási és energiaügyi csomag végrehajtására, azt mutatják, hogy az Unió ÜHG-kibocsátásának a csökkenése (a már bevezetett intézkedések végrehajtásával) 1990 és 2020 között eléri a 15,3 %-os szintet.

2. TÉNYLEGES ELŐREHALADÁS 1990 ÉS 2009 KÖZÖTT

2.1. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás tendenciái a tagállamokban

Az EU üvegházhatásúgáz-kibocsátásának az alakulását összességében jelentősen befolyásolja a két legnagyobb kibocsátó, Németország és az Egyesült Királyság kibocsátása, amely az EU-27 teljes üvegházhatásúgáz-kibocsátásának mintegy egyharmadát adja. Ennek a két tagállamnak 2009-ben az 1990-es mértékhez képest összesen 538 millió tonna CO₂-egyenértékkel sikerült csökkentenie a teljes üvegházhatásúgáz-kibocsátását.

Németországban a kedvező tendencia (1990 és 2009 között –26,3 %-os csökkenés) elsősorban az erő- és fűtőművek és a kapcsolt hő- és villamosenergia-termelés folyamatosan javuló hatásfokának, a megújuló erőforrások fokozott használatának, illetve az újraegyesítést követően az öt új tartományban végrehajtott jelentős mértékű gazdaság-korszerűsítési intézkedéseknek az eredménye. Az Egyesült Királyságban az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkenése (1990 és 2009 között –27,0 %) főként annak tudható be, hogy liberalizálták az energiapiacokat, a villamosenergia-termelésben pedig ennek folyományaként a kőolajról és a szénről a gázra álltak át mint tüzelőanyagra, emellett pedig intézkedéseket vezettek be a N₂O-kibocsátás csökkentésére az adipinsav előállításában. Az utóbbi időben a főként az energiaágazatot és az ipari ágazatokat érintő recesszió szintén befolyásolta a két ország kibocsátásának csökkenését.

A harmadik és a negyedik legnagyobb kibocsátó Olaszország és Franciaország, 11-11 %-os részaránnyal. Olaszország üvegházhatásúgáz-kibocsátása 2009-ben kb. 5,4 %-kal volt alacsonyabb, mint az 1990. évi érték. A 2009-ben tapasztalt csökkenés elsősorban a gazdasági recessziónak tulajdonítható, amely különösen a villamosenergia- és hőtermelést, valamint az ipari ágazatokat érintette. Franciaországban a kibocsátás 2009-ben 8,1 %-kal mérséklődött az 1990. évihez képest. Nagymértékű csökkenést értek el az adipinsav-termelésből származó N₂O-kibocsátásban, valamint a hulladékokból származó CH₄-kibocsátás terén, a közúti közlekedésből eredő szén-dioxid-kibocsátás viszont 1990 és 2009 között jelentős mértékben nőtt.

Az ötödik és a hatodik legnagyobb kibocsátó az EU-27-ben Spanyolország és Lengyelország: a teljes üvegházhatásúgáz-kibocsátás 8-8 %-a írható számlájukra. Lengyelország 1990 és 2009 között 16,8 %-kal csökkentette üvegházhatásúgáz-kibocsátását (a bázisévtől, 1988-tól számítva 33,2 %-kal). Lengyelországban – a többi közép- és kelet-európai tagállamhoz hasonlóan – a kibocsátás csökkenésében legfőképpen a rossz energia-hatásfokú nehézipar hanyatlása, az 1980-as évek végén és az 1990-es évek elején végbement átfogó gazdasági szerkezetátalakítás, valamint az energiahatékonyság 1990–2009 közötti növekedése játszott szerepet. Az egyetlen szembevetendő kivétel a közlekedés (különösen a közúti közlekedés) területe, ahol a kibocsátás megközelítőleg 95 %-kal nőtt, valamint bizonyos ipari ágazatok, például a kőolaj-finomítás és a vegyipar. Spanyolországban 1990 és 2009 között 29,8 %-kal növekedett a kibocsátás. Ez elsősorban a hulladékokból, a közúti közlekedésből, a

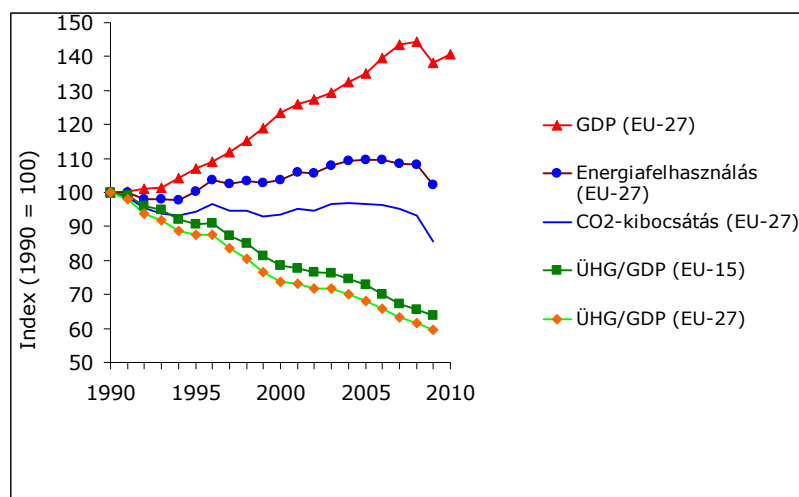
villamosenergia- és hőtermelésből, valamint a feldolgozóiparból származó kibocsátás növekedésének következménye.

Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 2009-ben öt tagállamban meghaladta a bázisévi szintet (főként az 1990. évi szintet), a többi húsz tagállamban pedig az alatt maradt. Ciprus és Málta nem vállalt kötelezettséget a Kiotói Jegyzőkönyv szerinti kibocsátáscsökkentésre. Ezekben a tagállamokban a kibocsátás 2009-ben az 1990-es szint fölött volt. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás mennyiségében tapasztalt változás mértéke a bázisév és 2009 között százalékban kifejezve -60% -tól (Lettország) $+27\%$ -ig (Spanyolország) terjedt.

2.2. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás intenzitása és az egy főre jutó kibocsátás 2009-ben

Az EU-27 és az EU-15 ÜHG-kibocsátása egyaránt mérséklődik, a gazdaság viszont jelentős növekedést mutat. Ez arra utal, hogy az üvegházhatásúgáz-kibocsátás növekedése **függetlenedett** a GDP növekedésétől.

3. ábra: Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás intenzitása, a bruttó hazai termék (GDP), az energiafelhasználás és a CO₂-kibocsátás alakulása

Forrás: EGT, Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság (Ameco-adatbázis), Eurostat

1990 és 2009 között az EU-27 GDP-je 38% -kal növekedett, az üvegházhatásúgáz-kibocsátás ugyanakkor $17,4\%$ -kal mérséklődött, míg az EU-15-ben a GDP 37% -kal növekedett, a kibocsátás pedig $12,7\%$ -kal csökkent. 2008 és 2009 között a GDP mind az EU-27-ben, mind pedig az EU-15-ben mintegy 4% -kal csökkent, ami a gazdasági recesszióval hozható összefüggésbe. A függetlenedési folyamat azonban 2009-ben is folytatódott, amely az üvegházhatásúgáz-kibocsátás intenzitásának az EU-27-ben $3,0\%$ -os, az EU-15-ben pedig további $2,7\%$ -os csökkenésével igazolható. A 2010. évi GDP-adatok arra engednek következtetni, hogy megkezdődött a gazdasági fellendülés. Az ÜHG-kibocsátások és a GDP-növekedés szétválására irányuló, a gazdaság egészét átfogó tendenciát a gyártó ágazat 1990 óta megfigyelhető fejlődése is igazolja.

1990 és 2009 között az **ÜHG intenzitása** valamennyi tagállamban mérséklődött. A legnagyobb csökkenés Észtországban (-80%), Szlovákiában (-73%), Bulgáriában (-62%), Romániában (-61%), Litvániában (-60%), Lettországban (-59%) és Lengyelországban ($-$

59 %) volt tapasztalható. A legkisebb változás Portugáliában (-12 %), Cipruson (-13 %), Olaszországban (-20 %), Spanyolországban (-20 %) és Máltán (-22 %) következett be.

Az EU-27 **egy főre jutó kibocsátása** 2009-ben 9,2 tonna CO₂-egyenérték volt, amelyhez képest az EU-15-ben valamivel magasabb értéket, átlagosan 9,4 tonna CO₂-egyenértéket mértek. Az egy főre jutó kibocsátások 2008-hoz képest 0,7 tonna CO₂-egyenértékkel, illetve 2,3 tonna CO₂-egyenértékkel csökkentek, ami csaknem 20 %-os csökkenésnek felel meg az 1990. évi adatokkal összehasonlítva. Az egyes uniós tagállamokat külön-külön tekintve azonban az egy főre jutó kibocsátás mértéke 2009-ben jelentős eltéréseket mutat: a skála 4,7 tonna CO₂-egyenértéktől (Lettország) egészen 23,7 tonna CO₂-egyenértékig (Luxemburg) terjed. Ezt túlnyomórészt az egyes országok energiaintenzitása és energiaszerkezete határozza meg. Az egy főre jutó kibocsátás tendenciái szintén nagymértékben eltérnek az egyes tagállamok között. 1990 óta a legnagyobb egy főre jutó csökkenést a közép- és kelet-európai tagállamokban, valamint Luxemburgban, az Egyesült Királyságban, Németországban, Svédországban és Belgiumban sikerült elérni. Hat tagállamban viszont emelkedett az egy főre jutó kibocsátás 1990 óta. Amíg Máltán, Portugáliában és Spanyolországban az egy főre jutó kibocsátás mértéke jóval az uniós átlag alatt van, addig Szlovéniában, Görögországban és Cipruson ez az érték meghaladja az átlagos szintet. (Lásd még a bizottsági szolgálati munkadokumentum 3. ábráját.)

2.3. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás 2009-ben a 2008. évi szinthez képest

2008 és 2009¹ között az összes tagállamban csökkent az üvegházhatásúgáz-kibocsátás. A kibocsátás az EU-27-ben 354,4 millió tonna CO₂-egyenértékkel (7,1 %), az EU-15-ben pedig 274,3 millió tonna CO₂-egyenértékkel esett vissza (6,9 %). A jelenlegi gazdasági recesszió nagymértékben hozzájárult az éves csökkenés tényleges mennyiségéhez, és felgyorsította a 2004 óta csökkenő tendenciát. A fentiekben leírtak szerint azonban egyéb tényezők, például a megújuló energiaforrások fokozott alkalmazása miatt tovább javult az üvegházhatásúgáz-kibocsátás intenzitása.

Az ÜHG-kibocsátás abszolút értékben legjelentősebb mértékű csökkenését Németországban (-61,4 millió tonna CO₂-egyenérték), az Egyesült Királyságban (-54,0 millió tonna CO₂-egyenérték), Olaszországban (-50,6 millió tonna CO₂-egyenérték) és Spanyolországban (-37,2 millió tonna CO₂-egyenérték) regisztrálták. Románia, Franciaország és Lengyelország szintén számottevő mértékben csökkentette ÜHG-kibocsátását (rendre -22,6 millió tonna, -21,9 millió tonna és -19,1 millió tonna CO₂-egyenértékkel). A kibocsátáscsökkentés különösen a villamosenergia- és hőtermelésben, valamint a közúti közlekedésben tapasztalt csökkenésnek, illetve a feldolgozóipar alacsonyabb kibocsátásának volt köszönhető.

A relatív változások esetében az ÜHG-kibocsátás legkisebb csökkenését Észtországban (16,1 %), Romániában (14,7 %) és Bulgáriában (13,8 %) mérték. Számos tagállam, például Litvánia, Lettország, Szlovákia, Olaszország, Spanyolország, Szlovénia, Magyarország, az Egyesült Királyság, Írország, Ausztria és Belgium regisztrált 8 és 10 % közötti csökkenést. A legkisebb arányú csökkenés Hollandiában ment végbe (2,8 %).

A 2009-ben végbemenő recesszió az Unió valamennyi gazdasági ágazatát érintette. Ez a fossziliztüzelőanyag-fogyasztás, főleg a szén visszaesésében, valamint az ipar alacsonyabb tevékenységi szintjeiben mutatkozott meg. A hideg tél ellenére a lakáságazatban, a nem távhővel fűtött lakásokban is csökkent a kibocsátás a tüzelőanyag (főként a folyékony tüzelőanyagok) kisebb mértékű felhasználásának köszönhetően. Ennek eredményeként a legjelentősebb mértékű üvegházhatásúgáz-kibocsátás-csökkentést a közcélú áram- és

hőtermelés (–103,2 millió tonna CO₂-egyenérték, másként 7,8 %), a feldolgozóipar (–65,7 millió tonna CO₂-egyenérték, másként 12,9 %), a vas- és acélgyártás (–53,6 millió tonna CO₂-egyenérték, másként 29,6 %) és a közúti közlekedés terén (–23,7 millió tonna CO₂-egyenérték, másként 2,7 %), valamint a magánháztartásokban és a szolgáltatóiparban (–22,0 millió tonna CO₂-egyenérték, másként 3,2 %) regisztráltak.

A 2008 és 2009 között a közlekedési ágazatban végrehajtott üvegházhatásúgázkibocsátás-csökkentés ellenére ez az ágazat lényeges kibocsátási forrás maradt. A szállításból eredő kibocsátások 87 %-a az EU-15 tagállamaiból származik, és az EU-27-ben a közúti közlekedés terén tapasztalható üvegházhatásúgázkibocsátás-csökkentés (–23,7 millió tonna CO₂-egyenérték) ezzel arányos mértékű, és főleg az EU-15 tagállamainak köszönhető (–20,5 millió tonna CO₂-egyenérték).

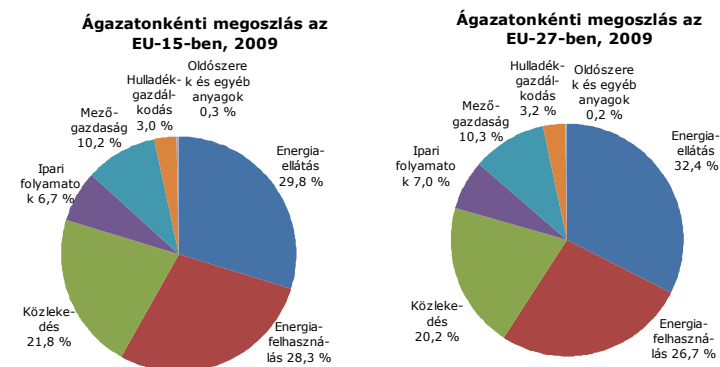
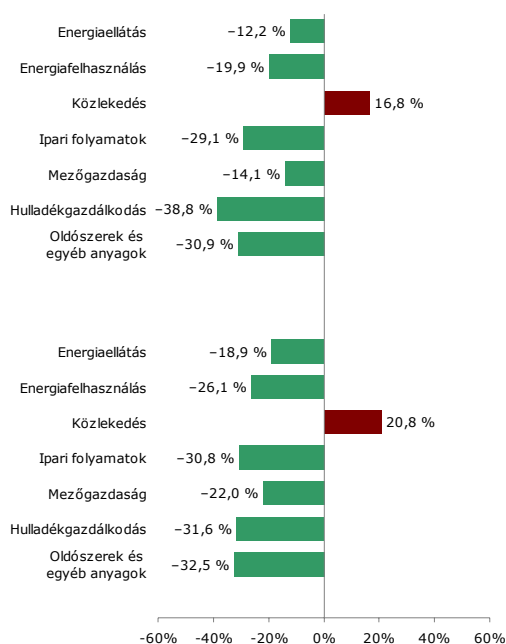
A nemzetközi légi közlekedésből és tengerhajózásból származó kibocsátás szintén csökkent a bázisévet követő évben, amely főként a gazdasági recesszió hatásainak tudható be (7 % a légi közlekedés és 10 % a nemzetközi tengerhajózás terén). Jelenleg ez a két ágazat a kibocsátott üvegházhatást okozó gázok összes mennyiségének mintegy 6,3 %-át adja az EU-27-ben, ám rájuk nem vonatkoznak kiotói célkitűzések.

2.4. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás tendenciái a főbb ágazatokban

A 4. ábrán látható, hogy kibocsátás szempontjából az energiaipar (ellátás, felhasználás) és a közlekedés minősül meghatározónak, mivel 2009-ben az Unió teljes kibocsátásának 80 %-át adta. A teljes üvegházhatásúgáz-kibocsátás 22 %-a a közlekedésből, 10 %-a a mezőgazdaságból, 7 %-a az ipari folyamatokból, 3 %-a pedig a hulladékokból származik. Az energiaipar, a mezőgazdaság, az ipari folyamatok és a hulladékgazdálkodás terén 1990 óta bekövetkezett csökkenést valamelyest visszavetette a közlekedési ágazatban tapasztalt komoly növekedés (további részletek a bizottsági szolgálati munkadokumentumban olvashatók). 2009-ben azonban a gazdasági recesszióknak köszönhetően alacsonyabb szintű volt a szállításból származó kibocsátás.

4. ábra: Az EU-15 és az EU-27 ÜHG-kibocsátásának alakulása ágazatonként, valamint az egyes ágazatok részaránya az ÜHG-kibocsátás teljes mennyiségében

Az ágazati ÜHG-kibocsátásokban történt korábbi változások

Forrás: EGT

3. VÁRHATÓ ELŐRELÉPÉS A KITÜZÖTT KIOTÓI CÉLOK ELÉRÉSE IRÁNYÁBAN

3.1. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás előrejelzése

3.1.1. EU-27

A Kiotói Jegyzőkönyvben meghatározott kötelezettségvállalási időszakban az EU-27 teljes ÜHG-kibocsátása előreláthatólag körülbelül 17,9 %-kal marad a bázisévi érték alatt. Ez a becslés a tagállamok előrejelzésein³ alapul, és figyelembe veszi a meglévő politikákat és intézkedéseket. Még ennél is nagyobb mértékű csökkenéssel lehet azonban számolni abban az esetben, ha tekintetbe vesszük a kiotói mechanizmusok révén az egyes kormányok által megszerzett kibocsátási jogok, a szén-dioxid-nyelők és a további intézkedések hatását

(további részletek a bizottsági szolgálati munkadokumentum 7a. és 7b. táblázatában olvashatók).

3.1.2. EU-15

Az összesített ágazati előrejelzések szerint az EU-15 teljes ÜHG-kibocsátása a Kiotói Jegyzőkönyvben meghatározott kötelezettségvállalási időszakban 10,5 %-kal lesz kevesebb, mint a bázisévben. Ha figyelembe vesszük,

- (1) hogy a kormányok élni fognak a kiotói mechanizmusok alkalmazásával, ami várhatóan további 2,5 %-os kibocsátáscsökkentést eredményez, valamint
- (2) hogy a Kiotói Jegyzőkönyv 3. cikkének (3) és (4) bekezdése szerinti tevékenységekhez kapcsolódó szén-dioxid-nyelők további 0,9 %-os teljes csökkenést eredményeznek az EU-15-ben,

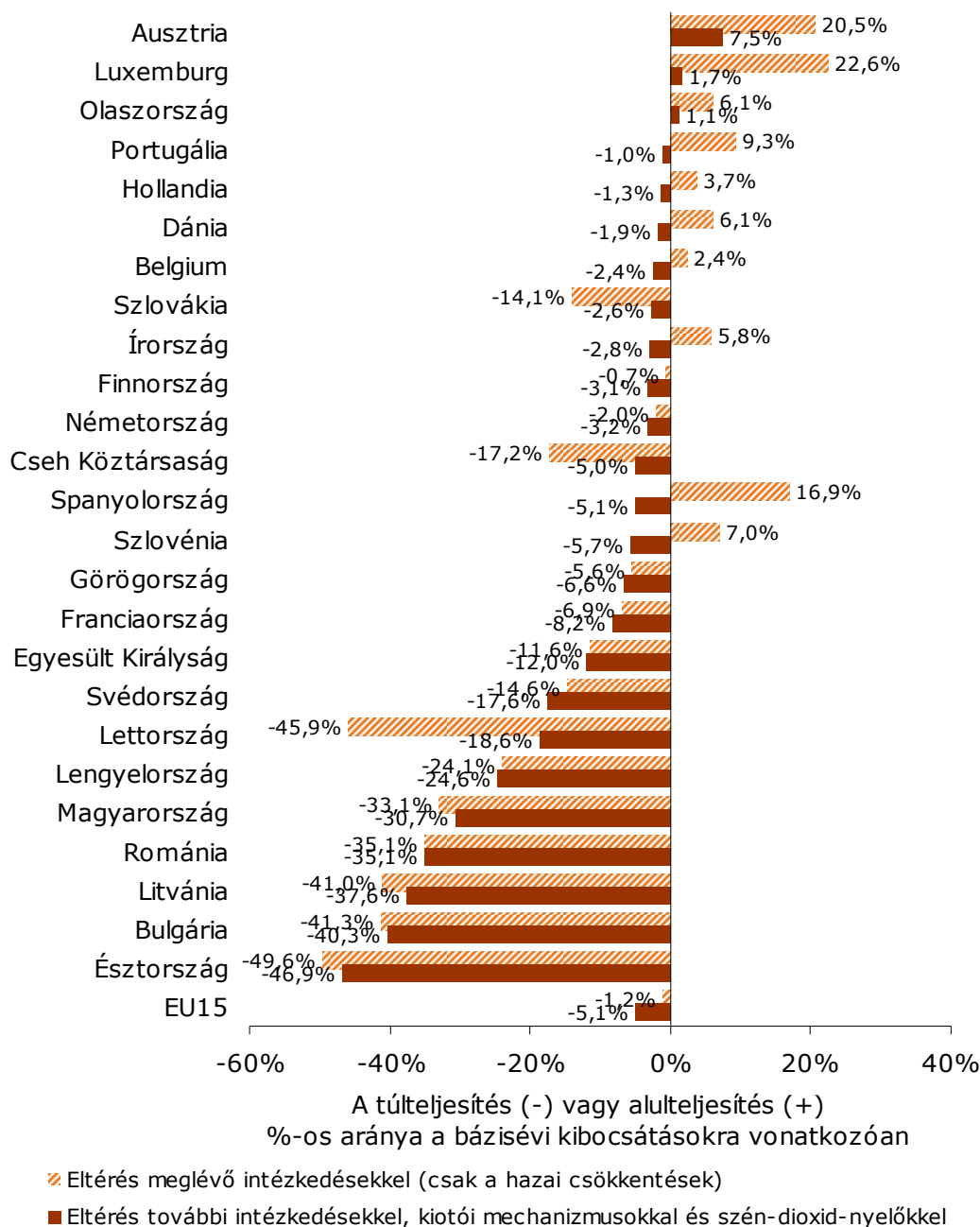
akkor az EU-15 az előrejelzéseket is meghaladó mértékben csökkentheti kibocsátásait. Feltéve hogy mindezek az intézkedések meghozzák a várt eredményeket, valamint figyelembe veszik a kibocsátási egységek és kibocsátáscsökkentési egységek EU ETS hatálya alá tartozó kereskedelmét, az előrejelzések szerint a kötelezettségvállalási időszakban az üvegházhatásúgáz-kibocsátás teljes csökkenése a bázisévi szintekkel összehasonlítva akár 13,4 %-os is lehet.

Az 5. ábra az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének hatálya alá nem tartozó ágazatok előre jelzett kibocsátása és az egyes tagállamok érintett ágazataira vonatkozó célkitűzések közötti eltéréseket szemlélteti. Ez az elemzés azt mutatja, hogy a meglévő politikák és ágazatok valószínűleg elegendőek ahhoz, hogy az EU-15 teljesítse az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének hatálya alá nem tartozó ágazatoktól eltérő ágazatokra vonatkozó együttes kiotói célkitűzésekből vállalt részét. Mivel azonban néhány tagállam le fog mondani a többletként fennmaradó kibocsátható mennyiségi egységeiről (KME), a gyakorlatban valamennyi tagállamnak teljesítenie kell vállalt kötelezettségeit a saját területén ahhoz, hogy az Unió elérje a Kiotói Jegyzőkönyvben vállalt együttes célkitűzéseit.

3.1.3. EU-12

A 2004 után az EU-hoz csatlakozott tizenkét tagállam jelenlegi nemzeti politikákon és intézkedéseken alapuló összesített kibocsátása az előrejelzések szerint a 2009. évi sinthez képest némileg növekedni fog, és a kötelezettségvállalási időszakban mintegy 38,7 %-kal marad a bázisévi értékek alatt. Az EU-12-n belül Szlovénia az egyetlen olyan tagállam, amely a kiotói mechanizmusok keretében beruházásokat tervez. A Cseh Köztársaság, Magyarország, Lettország, Litvánia, Lengyelország, Románia és Szlovénia a szén-dioxid-nyelők alkalmazásának beszámítását tervezi. A Cseh Köztársaság, Észtország, Magyarország, Lettország, Litvánia, Lengyelország és Szlovákia tervei között a kibocsátható mennyiségi egységek egy részének értékesítése is szerepel.

5. ábra: Az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének hatálya alá nem tartozó ágazatoknak a kötelezettségvállalási időszakban várható ÜHG-kibocsátása és az előrejelzések alapján, valamint a kiotói mechanizmusok és a szén-dioxid-nyelők alkalmazásának figyelembevételével 2008–2012-re meghatározott irányszámok közötti relatív eltérések (túl- vagy alulteljesítés)

Megjegyzés: (1) Bulgária, Portugália és Románia esetében a becslések a PRIMES/GAINS modell előrejelzésein alapulnak; (2) Az összes többi tagállam esetében (Ciprus és Málta kivételével, amelyeket nem köti a Kiotói Jegyzőkönyv kibocsátáscsökkentési kötelezettsége) a becslések a nemzeti előrejelzéseken alapulnak; (3) A becslés az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének értelmében az új kibocsátóknak szánt tartalékból származó fel nem használt kibocsátási egységek alkalmazásával számolt azon tagállamok esetében, amelyek jelezték, hogy az ETS alkalmazási körén kívül eső ágazatok megfelelő teljesítése érdekében ezeket fel kívánják használni (Írország).

Forrás: EGT, Európai Bizottság

3.2. Az uniós éghajlat-változási politika végrehajtásának helyzete

Európai Éghajlat-változási Program (ECCP)

A 27 EU-tagállam politikáinak és intézkedéseinek értékelése során a jogalkotók **nyolc olyan közös és összehangolt politikát és intézkedést (CCPM) határoztak meg, amelyek az előrejelzések szerint jelentős megtakarítást fognak eredményezni az EU üvegházhatásúgáz-kibocsátásában.** A legnagyobb mértékű megtakarítás az átdolgozott EU ETS-irányelv (2003/87/EK) és a megújuló energiaforrásokra épülő villamosenergia-termelést támogató, megújuló energiaforrásokról szóló irányelv (2009/28/EK) alkalmazása nyomán várható. A tüzelőanyagok minőségének szabályozása és a személygépkocsik által kibocsátott CO₂ mennyiségének csökkenése döntő jelentőségű a közlekedési ágazatban. Az energiaigényt ezenkívül az épületek energiateljesítményéről, a környezetbarát tervezési követelményekről, az energiaadóról, valamint a kapcsolt energiatermelés támogatásáról (kapcsolt hő- és villamosenergia-termelés) szóló irányelv végrehajtása is csökkenti majd. Végül a Kiotói Jegyzőkönyv rugalmas mechanizmusai várhatóan szintén lényeges megtakarítást fognak eredményezni az üvegházhatásúgáz-kibocsátásban.

E nyolc fő politika és intézkedés mellett **további öt közös és összehangolt politika és intézkedés** került meghatározásra, amelyek végrehajtásával az előrejelzések szerint ugyancsak számottevő kibocsátáscsökkentés érhető el az EU egészében. Ez az öt szabályozási elem a következő: a hulladéklerakókról szóló irányelv (99/31/EK), az új melegvízkazánok hatásfok-követelményei, a készülékek címkézéséről szóló irányelv (2000/13/EK), az ipari kibocsátásokról szóló irányelv (2010/75/EU), valamint az ipari elektromos motorok hatásfokának javítására irányuló motorfejlesztési program. A 842/2006/EK rendelet alkalmazásáról, hatásairól és megfeleléségéről szóló bizottsági jelentés megállapítja, hogy a rendelet érvénybe léptetésével máris sikerült bizonyos mértékű csökkenést elérni az F-gáz-kibocsátás terén a rendelet érvénybe léptetése előtti időszakhoz viszonyítva. A gépjárművek légkondicionáló rendszereiről szóló irányelvvel (2006/40/EK) való együttes alkalmazásával fennáll a lehetősége annak, hogy jelentős mértékben sikerül csökkenteni a 2020-ig és az utána következő idősakra előre jelzett kibocsátásokat.

A közös és összehangolt politikákhoz és intézkedésekhez társított teljes megtakarítás 92 %-a a nyolc kiemelt politikának tulajdonítható az EU-27-en belül. Ez is azt igazolja, hogy ezek a főbb politikák kulcsszerepet játszanak abban, hogy a tagállamok teljesíteni tudják kibocsátáscsökkentési kötelezettségvállalásaikat.

Legújabb fejlemények

Az éghajlat-változási és energiaügyi csomag elfogadását követően megkezdődött a végrehajtási intézkedések kidolgozására irányuló munka. 2012 végéig közel húsz új jogi aktus és dokumentum biztosítja majd a felülvizsgált EU ETS-irányelv megfelelő működését és készíti elő a terepet az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének hatálya alá nem tartozó ágazatok vonatkozásában meghatározott nemzeti üvegházhatásúgáz-kibocsátás-csökkentési célok teljesítéséhez.

Az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének 2013 és 2020 közötti idősakra érvényes összkvótáját nemrégiben újból meghatározták, figyelembe véve a 2012 után érvénybe lépő rendszer kibővített alkalmazási körét. Elkészültek az EU ETS alapjául szolgáló kibocsátási egység-forgalmi jegyzékek rendszerének az integritását és biztonságát javító intézkedések. A Bizottság javaslatot tett a CO₂-kibocsátás-áthelyezés kockázatának jelentős mértékben kitett ágazatok és alágazatok listájának módosítására. A javaslatban néhány

további ágazat felvétele szerepel, ilyen például a téglák, a cserepek és az építőipari termékek gyártása kiégetett agyagból, valamint a só előállítás. A két utóbbi javaslat jelenleg az Európai Parlament és a Tanács vizsgálata alatt áll. Tovább folytatódik a harmadik kereskedelmi időszak előkészítése a kiosztási szabályok összehangolt alkalmazásának kibővítése érdekében.

Megállapodás született arról a javaslatról is, hogy már 2012-ben, vagyis a 2013–2020 közötti kereskedelmi időszakban kezdjék meg a maximum 120 millió kibocsátási egység árverés útján történő értékesítését határidős tőzsdei (forward) és tőzsdén kívüli (futures) ügyletek formájában. Ennek célja az, hogy zökkenőmentes átmenetet biztosítson az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének második kereskedelmi időszakából a harmadik időszakra való áttéréshez, amely elősegíti a másodlagos szén-dioxid-piac megfelelő működését.

Folyamatban van az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének a hatálya alá tartozó üzemeltetők ÜHG-kibocsátásával kapcsolatos, továbbfejlesztett nyomon követési és jelentési szabályok, valamint a kibocsátási jelentések hitelesítésére, a hitelesítők akkreditálására és felügyeletére vonatkozó követelmények kidolgozása, valamint az alkalmazott szabályok összehangolásának javítására vonatkozó célkitűzések meghatározása. 2011 végéig két új rendelet véglegesítésére kerül sor.

Folyamatban van a vállaláselosztási határozattal kapcsolatos végrehajtási intézkedések kidolgozása, aminek célja a jelenleg a tagállamok éves kibocsátási célkitűzéseinek a 2013–2020-as időszakra vonatkozó abszolút értékeinek meghatározása, valamint a tagállamok közötti éves kibocsátási egység-kiosztás átruházását lehetővé tevő szabályok megállapítása és átláthatóságuk biztosítása.

Továbbá megkezdődött az EU ellenőrzési rendszerének felülvizsgálata. Ezt az éghajlat-változási és energiaügyi csomaggal, az „Európa 2020” stratégiával, a Cancúni Megállapodásból adódó új követelményekkel, valamint az eddig szerzett tapasztalatokkal kapcsolatos jelentések igényének kezelése teszi szükségessé.

A személygépkocsikból származó kibocsátásokról szóló 443/2009/EK rendelet végrehajtási intézkedéseinek kidolgozása szintén folyamatban van. Hamarosan sor kerül a személygépkocsikból származó CO₂-kibocsátás csökkentését elősegítő innovatív technológiák jóváhagyására és hitelesítésére szolgáló eljárás elfogadására.

Emellett nemrégiben elfogadták a közlekedésről szóló fehér könyvet (COM(2011) 144 végleges), amely a szállításból származó kibocsátás következő években történő továbbcsökkentéséhez szükséges fontos intézkedések listáját tartalmazza.

A közelmúltban elfogadott jogi aktusok

Az éghajlat-változási és energiaügyi csomag elfogadása:

- (1) **Az EU kibocsátáskereskedelmi rendszere szerinti összkvóta:** az Európai Unió kibocsátáskereskedelmi rendszerének keretében a 2013. évben kiadható kibocsátási egységek uniós szintű mennyiségének kiigazításáról szóló 2010/634/EU⁶ bizottsági határozat.
- (2) **Az EU kibocsátáskereskedelmi rendszere szerinti árverés útján történő értékesítés – harmadik kereskedelmi időszak:** az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységeinek árverés útján történő értékesítése időbeli ütemezéséről, lebonyolításáról és egyéb vonatkozásairól szóló 1031/2010/EU⁷ bizottsági rendelet.

- (3) **Az EU kibocsátáskereskedelmi rendszere szerinti összehangolt kiosztási szabályok:** a kibocsátási egységekre vonatkozó harmonizált ingyenes kiosztás uniós szintű átmeneti szabályainak meghatározásáról szóló 2011/278/EU⁸ bizottsági határozat.
- (4) **NER 300:** a kereskedelmi demonstrációs projektek finanszírozására vonatkozó kritériumok és intézkedések meghatározásáról szóló 2010/670/EU⁹ bizottsági határozat.
- (5) **A nemzetközi kreditek felhasználása az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének értelmében:** az iparigázprojektekből származó nemzetközi kreditek felhasználására vonatkozó egyes korlátozások meghatározásáról szóló 550/2011/EU¹⁰ bizottsági rendelet.

Egyéb:

- (6) **Az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének a légi közlekedéssel kapcsolatos területe:** a légijármű-üzemeltetők listájáról szóló 748/2009/EK rendelet módosításáról szóló 394/2011/EU¹¹ bizottsági rendelet.
- (7) **Személygépkocsikból származó CO₂-kibocsátás:** az új személygépkocsik nyilvántartásba vett adatainak a nyomon követéséről és bejelentéséről szóló 1014/2010/EU¹² bizottsági rendelet.
- (8) **Személygépkocsikból származó CO₂-kibocsátás:** a fajlagos CO₂-kibocsátási célérték alóli mentesítésre irányuló kérelemre vonatkozó részletes rendelkezések megállapításáról szóló 63/2011/EU¹³ bizottsági rendelet.
- (9) **Tehergépkocsikból származó CO₂-kibocsátás:** az új könnyű haszongépjárművekre vonatkozó kibocsátási követelményeket meghatározó 510/2011/EK¹⁴ parlamenti és tanácsi rendelet.

3.3. Az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének (EU ETS) az alkalmazása

Az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének az első időszaka 2005-től 2007-ig tartott. A rendszer hatálya alá tartozó üzemeltetők hamarosan a második kereskedelmi időszak utolsó évébe lépnek (2008–2012). 2013-ban egy jelentősen átdolgozott rendszer lép majd életbe. Az EU felülvizsgált kibocsátáskereskedelmi rendszerének a végrehajtásáról további információk a 3.2. részben található.

3.3.1. Második kereskedelmi időszak (2008–2012)

Az EU egészére vonatkozó összkvóta a 2008–2012-es időszakban évi 2081 milliárd kibocsátási egység, amely 10,5 %-kal kevesebb, mint amit a tagállamok a Bizottsághoz jóváhagyásra benyújtott nemzeti kiosztási terveikben eredetileg javasoltak. 2010-ben 12 000 létesítmény volt a rendszerben. Az EU-27-ben az EU kibocsátáskereskedelmi rendszeréhez tartozó létesítmények teljes hitelesített kibocsátása 2010-ben 1913 milliárd tonna¹⁵ CO₂-egyenérték volt, ami csaknem 3 %-kal magasabb a 2009. évi értéknél. A növekedés a recessziót követő gazdasági fellendülést tükrözi, amely a 2009. évi kibocsátási mennyiségek tekintetében 11,6 %-os, rendkívüli mértékű visszaesést idézett elő. Az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének a hatálya alá tartozó kibocsátások azonban 2010-ben

jóval a 2008–2012-es időszakra meghatározott összkvóta alatt maradtak, és 2005-höz képest átlagosan több mint 8 %-os csökkenést mutattak.

2010-ben a létesítményenkénti átlagos kibocsátás több mint 17 000 tonna CO₂-egyenértékkel alacsonyabb volt, mint 2005-ben, amikor az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerét bevezették. Habár a kibocsátás kismértékben megnőtt 2007-ben, amikor Románia és Bulgária csatlakozott az Unióhoz, majd 2010-ben, a gazdaságélénküléssel egy időben újabb növekedés volt tapasztalható, a létesítményenkénti átlagos éves kibocsátás most 8,3 %-kal alacsonyabb a 2005-ben mért szintnél. További információkat a bizottsági szolgálati munkadokumentumban található 10. és 11. táblázat, valamint a dokumentum 2. ábrája tartalmaz.

A második kereskedelmi időszak alatt, a 2008-tól és 2010-ig tartó első három évben az üzemeltetők összességében többnyire (megközelítőleg 95 %-ban) átadott egységekkel fedezték kibocsátásaikat. Átadási kötelezettségük fennmaradó mennyiségét (kb. 5 %) igazolt kibocsátáscsökkentési egységek (CER) vagy kibocsátáscsökkentési egységek (ERU) felhasználásával teljesítették.

3.3.2. Az együttes végrehajtás és a tiszta fejlesztési mechanizmus igénybevétele az üzemeltetők részéről

A második nemzeti kiosztási terv részeként minden tagállam meghatározta, hogy az üzemeltetők legfeljebb milyen mértékig használhatják ki a projektalapú jóváírásokat (együttes végrehajtás [JI] és tiszta fejlesztési mechanizmus [CDM]). A tagállamokban található ETS-létesítmények évente összesen 278 millió igazolt kibocsátáscsökkentési egységet vagy kibocsátáscsökkentési egységet használhatnak fel a második kereskedelmi időszakban, amely ugyanezen időszakot tekintve az uniós összkvóta 13,4 %-ának felel meg. Az üzemeltetők 2010-ben 137 millió CER-t és ERU-t használtak fel, és ez az összes leadott egység 7,1 %-ának felelt meg. 2013-tól kezdődően az átdolgozott EU ETS-irányelvben¹⁶ foglaltak szerint felül kell vizsgálni a JI alkalmazásának és a CDM-egységek felhasználásának szabályait.

3.4. A kiotói mechanizmusok tervezett használata az uniós kormányok részéről

Tíz EU-15-tagállam, továbbá Szlovénia is úgy döntött, hogy kibocsátási egységeket vásárol, és a kiotói mechanizmusokat is igénybe vesz a kiotói célkitűzések eléréséhez. A tíz EU-15-tagállam évente összesen 108,4 millió tonna CO₂-egyenértéket kíván szerezni, hogy teljesítse a Kiotói Jegyzőkönyv első kötelezettségvállalási időszakában vállalt csökkenést. Ez körülbelül 2,5 %-os mértékű előrelépést jelent az EU-15 –8 %-os kiotói célkitűzése teljesítéséhez (lásd a bizottsági szolgálati munkadokumentum 12. táblázatát).

A szóban forgó tíz tagállam úgy határozott, hogy összességében legfeljebb 2,8 milliárd EUR-t ruház be, hogy együttes végrehajtás, tiszta fejlesztési mechanizmus vagy a nemzetközi kibocsátáskereskedelem révén egységeket szerezzen. Ausztria, Hollandia, Spanyolország, Írország és Luxemburg különítette el erre a legnagyobb költségvetést (sorrendben 531 millió EUR-t, 500 millió EUR-t, 386 millió EUR-t, 290 millió EUR-t, illetve 250 millió EUR-t) az ötéves kötelezettségvállalási időszakra. Szlovéniában 80 millió EUR összegű költségvetéssel számolnak. Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás terén a közelmúltban tapasztalt visszaesésnek köszönhetően azonban a tagállamoknak az első becsléseknél valószínűleg kevesebb kibocsátáscsökkentési egységet kell szerezniük. Eddig ezt a feltételezést látszik alátámasztani az a tény, hogy a kibocsátási egység-forgalmi jegyzékben a tagállami számlákon jóváírt egységek értéke megközelítőleg mindössze 28 millió tonna CO₂-egyenértéknek felel meg.

A jegyzékben szereplő adatok alapján a tagállamok által értékesített kibocsátható mennyiségi egységek tekintetében 56 millió tonna CO₂-egyenértékű egység átadására került sor. A Cseh Köztársaság, Észtország, Magyarország, Lettország, Litvánia, Szlovákia és Lengyelország jelezte, hogy továbbra is élni kíván a kibocsátható mennyiségi egységek értékesítésének lehetőségével. Az Egyesült Királyság jogszabályba foglalta, hogy lemond a kiotói célkitűzés és az Egyesült Királyság területére érvényes egyoldalú „szén-költségvetés” között többletként fennmaradó kibocsátható mennyiségi egységekről az első kötelezettségvállalási időszak után.

3.5. Szén-dioxid-nyelők tervezett alkalmazása

Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás különböző forrásaira irányuló politikákon és intézkedéseken kívül a tagállamok szén-dioxid-nyelőket is igénybe vehetnek. Az eddigi tájékoztatás szerint a kötelezettségvállalási időszakban a teljes nettó megkötés a Kiotói Jegyzőkönyv 3. cikkének (3) bekezdésében meghatározott tevékenységek, az erdőtelepítés és újraerdősítés révén körülbelül 8,9 millió tonna CO₂ lesz évente az EU-15-ben. A 3. cikk (4) bekezdése szerinti tevékenységek alkalmazása ezenkívül a kötelezettségvállalási időszakban várhatóan évi 27,7 millió tonna CO₂-dal járul hozzá a kibocsátás csökkentéséhez az EU-15-ben, ami az EU-12 csökkentésével kiegészítve évi 35,5 millió tonna CO₂ (további részletekért lásd a bizottsági szolgálati munkadokumentum 13. táblázatát).

A 3. cikk (3) és (4) bekezdése szerinti összes tevékenység eredményeként az EU-15 tagállamai az előrejelzések szerint a kibocsátásokat évente 40,2 millió tonna CO₂-egyenértékkel fogják tudni csökkenteni a kötelezettségvállalási időszakban, ami az EU-15 által az első kötelezettségvállalási időszakban vállalt, a bázisév kibocsátásaihoz képest 8 %-os csökkentési kötelezettségvállalásának közel az 1 %-a.

4. A 2020-IG KITŰZÖTT CÉLOK TELJESÍTÉSE

4.1. Az EU 2020-ig teljesítendő üvegházhatásúgáz-kibocsátás-csökkentési célkitűzései

Az energiaügyi és éghajlat-változási csomag 2020-ig 20 %-os üvegházhatásúgáz-kibocsátás-csökkentést irányozott elő az EU-27 számára 1990-hez képest, ami a 2005-ös szinthez viszonyítva –14 %-nak felel meg. A kibocsátáscsökkentésből a következő mértékben vállalnak részt az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének hatálya alá tartozó és az azon kívül eső ágazatok:

- az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének hatálya alá tartozó ágazatok 2020-ig 21 %-kal csökkentik kibocsátásukat a 2005. évi szinthez képest;
- az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének hatálya alá nem tartozó ágazatok 2020-ig mintegy 10 %-kal csökkentik kibocsátásukat 2005-höz képest.

Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás említett mértékű csökkentése az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést szolgáló „Európa 2020” stratégiában is szerepet kap.

4.2. A célok elérését segítő politikák

A 2013 és 2020 közötti időszakra vonatkozó kibocsátási határértékeket a vállaláselosztási határozat és az átdolgozott ETS-irányelv rögzíti. Az EU kibocsátáskereskedelmi rendszere olyan piaci alapon működő mechanizmus, amely több mint 12 000 létesítményt foglal magában. A vállaláselosztási határozat kötelezi a tagállamokat, hogy a 2013 és 2020 közötti időszakban kötelező érvényű éves irányszámok alapján lineárisan csökkentsék

kibocsátásaikat. Ezzel biztosítható, hogy az egyes ágazatok fokozatosan teljesítsék a 2020-ig vállalt célértékeket. A vállaláselosztási határozat az összes ágazat ÜHG-kibocsátását szabályozza az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének a hatálya alá tartozó létesítmények és a légi közlekedéssel kapcsolatos tevékenységek, a földhasználat, földhasználat-megváltoztatás és erdőgazdálkodás (LULUCF), valamint a nemzetközi tengerhajózás kivételével. A vállaláselosztási határozat hatálya alá tartozó ágazatokban a kiegészítő uniós szintű politikák elősegítik, hogy a tagállamok elérjék a kitűzött célokat. Ilyenek például a megújuló energiára vonatkozó kötelező érvényű célkitűzések, a határfok javítását ösztönző intézkedések, az új könnyűgépjárművekre vonatkozó kibocsátási normák, a CCS-irányelv, az F-gáz-rendelet, illetve a tüzelőanyagok minőségéről szóló irányelv. Továbbá szintén jelentős mértékben hozzájárulnak ehhez a Bizottság és a tagállamok által az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentését ösztönző innovatív technológiák megismertetésének és alkalmazásának megkönnyítésére tett erőfeszítések, mint például a SET-terv és a NER 300.

A vállaláselosztási határozat értelmében a tagállamok felelősek a fent említett uniós szintű politikák és intézkedések érintett ágazatokban történő végrehajtásáért, és szükség esetén további, a kibocsátásuk csökkentését ösztönző nemzeti politikák és intézkedések meghatározásáért. Szilárd felügyeleti és teljesítési rendszert léptetnek életbe a tagállamok intézkedéseinek nyomon követésére, amely a szükséges korrekciós intézkedések meghozatalában segíti a céljaikat teljesíteni nem tudó tagállamokat.

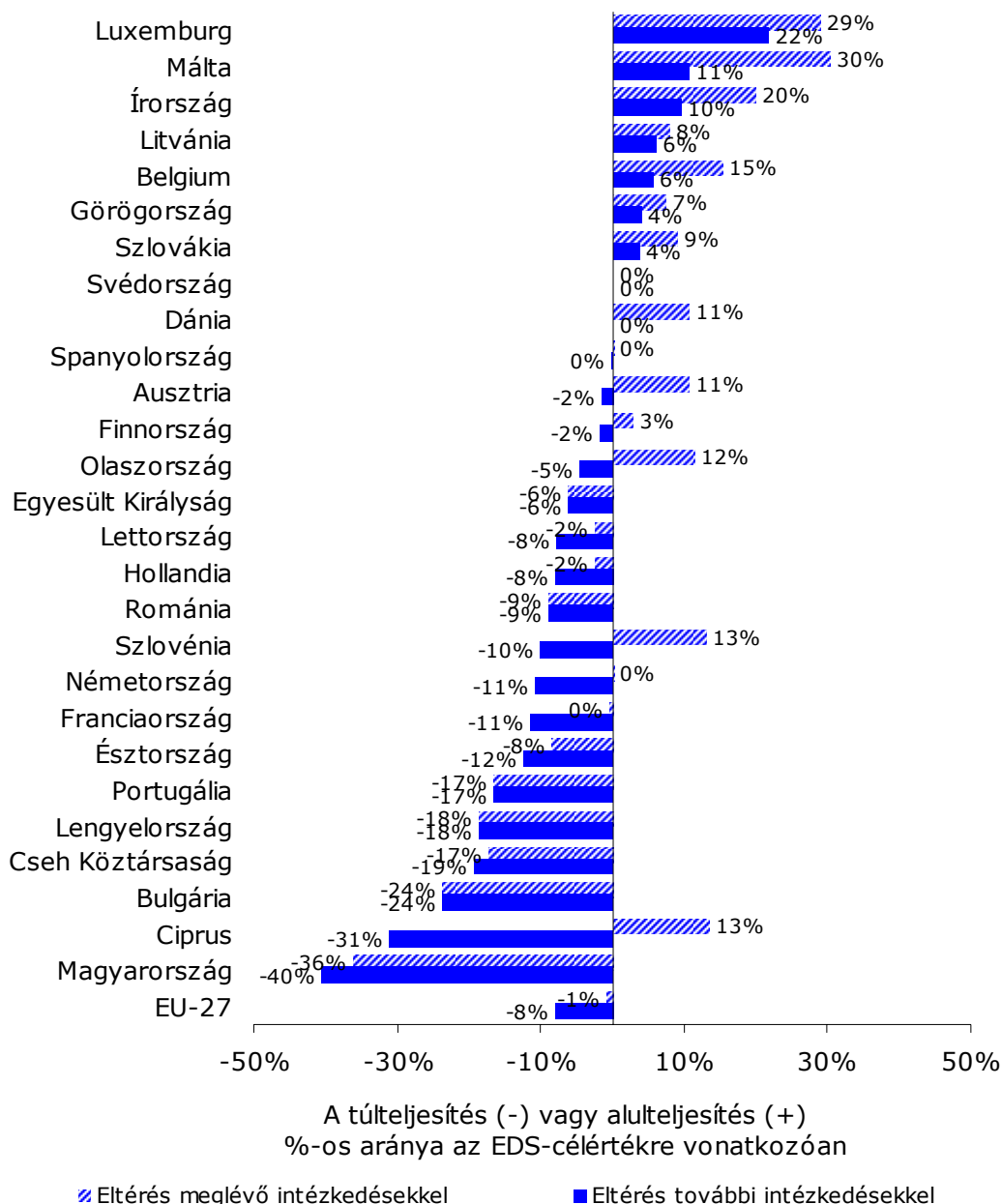
4.3. A célok teljesítéséhez vezető út

A Kiotói Jegyzőkönyvben vállalt kötelezettségek teljesítése irányába mutató, a 2008–2012-es előrejelzések által alátámasztott kedvező tendencia ellenére további erőfeszítések és politikák szükségesek ahhoz, hogy az Unió elérje 2020-ig kitűzött céljait. A vállaláselosztási határozat és az átdolgozott ETS-irányelv által nyújtott rugalmasság, például a projektalapú jóváírások alkalmazása, szintén elősegíti a célkitűzések teljesítését. A 6. ábra az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének hatálya alá nem tartozó ágazatok ÜHG-kibocsátásának 2020-ig teljesítendő célkitűzéseire vonatkozó előrejelzései és a 2020. évi célszámok közötti eltérés első becsléseit mutatja.

Az ideiglenes előrejelzések szerint az egyes tagállamoknak további erőfeszítéseket kell tenniük, hogy elérjék a 2020. évi célkitűzéseiket az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének hatálya alá nem tartozó ágazatok tekintetében. Várhatóan csak 11 tagállam képes teljesíteni kötelezettségeit a meglévő politikák és intézkedések alkalmazásával. További hét tagállam a további tervezett politikák és intézkedések végrehajtásával tudja elérni célkitűzéseit. Kilenc tagállam valószínűleg a mostanra előirányozott további intézkedések végrehajtásával sem tudja majd teljesíteni vállalt kötelezettségeit. Az EU-27 tekintetében azonban a becslések azt mutatják, hogy az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének hatálya alá nem tartozó ágazatokkal kapcsolatos általános célkitűzés teljesíthető. Ez az elemzés még nem veszi figyelembe az együttes végrehajtást és a tiszta fejlesztési mechanizmust alkalmazó projektekből származó jóváírások felhasználását.

A 2020. évi célkitűzés zökkenőmentes teljesítése érdekében elengedhetetlen, hogy a tagállamok ne csak meglévő politikáik és intézkedéseik révén gondoskodjanak a kibocsátáscsökkentés időben történő megvalósításáról, hanem gyorsítsák fel a további politikák és intézkedések kidolgozását és teljes körű megvalósítását, és vegyék figyelembe az egyéb lehetőségeket is, például a nemzetközi kreditek felhasználását.

6. ábra: Az előrejelzés szerinti eltérés a 2020. évi célszámokhoz képest az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének hatálya alá nem tartozó ágazatok esetében

Megjegyzés: (1) A számításhoz használt adatok a tagállamok által az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének hatálya alá nem tartozó ágazatokra vonatkozóan 2020-ig előre jelzett kibocsátási értékeken alapulnak, szükség esetén a megfelelő kiegészítésekkel és kiigazításokkal együtt, valamint a tagállamokra vonatkozóan 2020-ig becsült, az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének hatálya alá nem tartozó ágazatok célértékein alapulnak (amelyek még bizonyos mértékben változhatnak). Több tagállam (CZ, EE, FI, LT, NL, PL) nem nyújtotta be az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének hatálya alá nem tartozó ágazatokra vonatkozó nemzeti előrejelzéseit, ezért az ezekre az ágazatokra érvényes kibocsátásoknak a becsült értéke szerepel az elemzésben. (2) Az ábrán látható értékelést indikatívnak kell tekinteni a módszerek és feltevések különbözősége miatt. Bizonyos adatok, például a görög és a litván előrejelzés adatai jelentős mértékben eltérnek az „EU energy trends to 2030 – update 2009” (Az EU 2030-ig előre jelzett energiapolitikai tendenciái, 2009. évi frissítés) című kiadványban szereplő előrejelzésektől (az Európai Bizottság Energiaügyi Főigazgatóságának, az Éghajlatpolitikai Főigazgatóságának és a Mobilitáspolitikai és Közlekedési Főigazgatóságának a közös kiadványa, ISBN 978-92-79-16191-9).

Forrás: EGT, Európai Bizottság

5. ALKALMAZKODÁS AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁSHOZ

A kibocsátás következő években történő csökkentésével még mindig megakadályozható az éghajlat drámai mértékű, kedvezőtlen változása. Még akkor is kedvezőtlen hatással lesz azonban a bekövetkező éghajlatváltozás az európai polgárokra és vállalatokra, ha az egész világon 2 Celsius-fok alatti szinten marad az átlagos globális hőmérséklet-növekedés, ezért költséghatékony módon kell alkalmazkodniuk ezekhez a változásokhoz.

Az Európai Bizottság 2009 áprilisában elfogadta a **Fehér könyv az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásról** című dokumentumot, amely meghatározza az Európa éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességének javítását célzó intézkedések uniós politikai rendszerét. A fehér könyvben meghatározott intézkedések négy fő pillére szilárd tudásbázist biztosít az éghajlatváltozás Unió egészét érintő hatásairól és következményeiről, valamint az Unió kulcsfontosságú politikai területein végrehajtandó intézkedések integrálásával és különböző szakpolitikai eszközök alkalmazásával (piacalapú eszközök, iránymutatások, közszférán vagy magánszférán belüli partnerség) biztosítja az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást és az alkalmazkodással kapcsolatos nemzetközi együttműködések felgyorsítását, amelyek megvalósítása 33 intézkedés végrehajtása révén jelenleg is folyamatban van (lásd a bizottsági szolgálati munkadokumentum 15. táblázatát).

A 2009-ben közzétett „Fehér könyv az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásról” című dokumentum olyan **európai alkalmazkodás-visszajelzési rendszer** létrehozását is tervezi, amely az éghajlatváltozás hatásait vizsgálja. Ezen webalapú informatikai eszköz és adatbázis célja, hogy segítséget nyújtson az alkalmazkodási stratégiák kidolgozásához és megvalósításához. A rendszer műszaki funkciókat (felhasználható adatok és információk, az éghajlatváltozás hatásainak térbeli ábrázolása, valamint a sérülékenységgel és alkalmazkodással kapcsolatos problémák) és politikatámogatási funkciókat (különösen egy olyan alkalmazkodást támogató eszközön keresztül, amely végigvezeti a felhasználókat az alkalmazkodási stratégiák kidolgozására irányuló politikai cikluson) is biztosít. Az uniós visszajelzési rendszer első prototípusa 2011. április végén készült el, és jelenleg értékelés alatt áll. Egy újabb fejlesztési fázist követően a végleges verziót 2012 májusában vezetik be. Ettől az időponttól kezdve az Európai Környezetvédelmi Ügynökség kezeli az alkalmazkodás-visszajelzési rendszert.

A fehér könyv olyan uniós **alkalmazkodási stratégiát** is javasol, amely előreláthatólag 2013-ban kerül elfogadásra, és meghatározza a 2013–2020 közötti időszakra vonatkozó stratégián belül megvalósítandó intézkedések ütemezését. A stratégia célja egy átfogó keret kidolgozása, amely minden szinten magában foglalja az alkalmazkodással kapcsolatos tevékenységeket.

6. AZ UNIÓS TAGJELÖLT ORSZÁGOK HELYZETE

Horvátország ÜHG-kibocsátása 1990¹⁷ és 2009 között 8 %-kal, a 2008. évi szinthez képest pedig 7 %-kal csökkent. Az ötödik nemzeti közleményben ismertetett ÜHG-előrejelzések alapján azonban Horvátország a jelenlegi politikák és intézkedések alkalmazásával csak nagy nehézségek árán tudná teljesíteni kiotói kötelezettségvállalását.

Izland üvegházhatásúgáz-kibocsátása 1990 és 2009 között 35 %-kal nőtt, 2009-ben 5,4 %-kal volt több, mint 2008-ban. Figyelembe véve azonban a Kiotói Jegyzőkönyv részes feleinek konferenciája által kibocsátott 14/CP.7. határozatot, az ötödik nemzeti közleményben

ismertetett ÜHG-előrejelzések alapján Izland jó úton halad a kiotói célkitűzések teljesítése felé.

Törökország kibocsátása 2009-ben 369,6 millió tonna CO₂-egyenérték volt, ami az 1990. évi 187 millió tonna CO₂-egyenértékhez képest 97,6 %-os növekedést, a 2008. évi értékhez képest pedig 1 %-os növekedést jelent. Törökország az 1. mellékletben szereplő fél, a Kiotói Jegyzőkönyv jelenleg érvényes első kötelezettségvállalási időszakában nem vállalt ÜHG-kibocsátásra vonatkozó kötelezettséget.

Macedónia volt Jugoszláv Köztársaság nem bocsátott rendelkezésre naprakész jegyzéket üvegházhatásúgáz-kibocsátásáról. 1990 és 2005 között a teljes ÜHG-kibocsátás megközelítőleg 19 %-kal csökkent.

Az uniós tagjelölt országok ÜHG-kibocsátásával kapcsolatban további információ a bizottsági szolgálati munkadokumentum 2. szakaszában található.